

Náhoda (štěstí)

Dost rozšířené přísloví praví, že štěstí (eventuelně náhoda) přeje připravenému. Jak tomu u takových pořekadel bývá, jde o formulaci víceznačnou, a právě proto to stojí za bližší rozbor. Jde o částečnou pravdu; a částečná pravda je lež nebo omyl. Nicméně díky náležitě kritické analýze se můžeme pokusit o oddělení pravdy od omylu (nebo lži), neboť směsice pravdy a nepravdy nikdy není tak kompaktní, aby analýza nebyla možná. – Pod „náhodou“ máme na mysli nikterak neplánovanou sestavu věcí a okolností, tedy jakousi „skrumáž“, která sama o sobě žádným směrem neukazuje, natož aby tím směrem sama vedla, aby se sama tak pohybovala, aby tak (eventuelně k něčemu) mířila. Z toho vyplývá, že „připravenost“ tu nelze rozumět nějakou ochotou se přidat k nějakému pohybu, který tu už je jako „skutečný“ (tedy k něčemu vedoucí), čili využít takového pohybu k vlastním (omezeným) cílům, nýbrž že do směsice nahodilostí onen „připravený“ subjekt může svými aktivitami „vložit“, „vsunout“ něco nového, co podle okolností může mít větší nebo menší vliv na to, co tu už bylo a dosud je (zbývá jako relikty minulého). V případě, že tento vliv je větší, jeví se ono „nové“ (většinou spolu s oněmi relikty) rovněž jako nahodilost, takže musíme principiálně rozlišovat „nahodilosti“ dvou zcela odlišných typů, které se však v naprosté většině případů jeví jako spolu smíšené.

(Písek, 150524-2.)